

Spreektekst GroenLinks tijdens de behandeling van het Initiatiefvoorstel Beleidskader beheer Oostvaardersplassen in de vergadering van Provinciale Staten Flevoland op 8 februari 2017

Voorzitter, voor en tegenstanders van het initiatiefvoorstel zijn het over één ding gezamenlijk eens, het besluitvormingsproces had anders gemoeten. Herfst vorig jaar, of misschien wel eerder, hadden VVD en SGP het voorstel al klaar liggen. Ze alle tijd dus om de besluitvormingsprocedure zo vorm te geven dat het recht doet aan het onderwerp en met respect voor onze eigen procedures van PS. Helaas is dat niet gebeurd. Het begon al met het feit dat de fracties in Provinciale Staten (PS) Flevoland, behalve die van GroenLinks, PvdA en PvdD, in oktober vorig jaar al bij elkaar zijn geweest om het initiatiefvoorstel te bespreken. GroenLinks kreeg het voorstel pas een dag voor de persconferentie in januari te zien. Met veel bombarie het voorstel presenteren en vervolgens verschillende interviews geven aan de pers, dat heeft het debat ook geen goed gedaan. Schrijnend was ook de behandeling van het initiatiefvoorstel in de Commissievergadering Duurzaamheid van 18 januari jl. Het was voor ons de eerste mogelijkheid om te praten over het initiatiefvoorstel. En dan krijg je maar 90 seconden de gelegenheid voor het stellen van vragen aan de indieners, het college en de 7 sprekers. Vervolg vragen en interrupties werden niet toegestaan. Vanzelfsprekend was het onmogelijk en in onze ogen naar de sprekers toe onfatsoenlijk om aan dit voorstel te voldoen. Er was tevens geen mogelijkheid om deskundigen te horen over de effecten van dit initiatiefvoorstel. Toch werd er tijdens die zelfde vergadering gelijk ons een oordeel gevraagd. Snelheid gaat blijkbaar boven zorgvuldigheid. Er is geen sprake van een zorgvuldig besluitvormingsproces. De eigen procedures en gedragscode van PS werden niet gerespecteerd. GroenLinks kon niet anders dan de vergadering verlaten.

Hoorzitting

Voorzitter, in de afgelopen weken hebben we ons laten informeren door voor-en tegenstanders van het huidige beleid van de Oostvaardersplassen. Woensdag 1 februari heeft GroenLinks samen met PvdD en PvdA een zeer goed bezochte hoorzitting georganiseerd waarbij deskundigen hun visie gaven over het huidige beleid en op het initiatiefvoorstel. VVD en SGP, als indieners van het voorstel, waren helaas niet aanwezig. Ze hadden te kennen gegeven geen behoefte te hebben aan een hoorzitting. Deze arrogante houding werd niet begrepen door de bezoekers van de hoorzitting en het schaad ook de politiek. Dat vind ik jammer. De hoorzitting had de VVD en SGP ook de mogelijkheid geboden hun voorstel toe te lichten en te horen van experts wat de effecten zijn van hun initiatief. Als Statenlid moet je altijd open staan voor objectieve informatie van deskundigen.

Theo Vulink (niet te verwarren met het Statenlid Vulink) was één van de deskundigen tijdens de hoorzitting. Drie publicaties van Vulink staan op de literatuurlijst van het voorstel en vormen volgens de initiatienemers een belangrijke onderbouwing van hun initiatief. Vulink zelf gaf echter te kennen dat het initiatiefvoorstel haaks staat op wat hij heeft gepubliceerd. Volgens Vulink zijn de initiatiefnemers mogelijk alleen op de titel *Hungry Herds* afgegaan.

Andere belangrijke auteurs op de literatuurlijst zoals Frans Vera en Perry Cornelissen hebben ook aangegeven dat hun publicaties met geen mogelijkheid het initiatiefvoorstel onderbouwen en wijzen inhoudelijk het voorstel ook resoluut af. Daarmee ontbreekt iedere wetenschappelijke onderbouwing van het voorstel. Volgens de andere deskundigen tijdens de hoorzitting prof dr Han Olff (Universiteit Groningen), wildlife dierenarts Henk Luten en prof dr Jozef Keulartz zorgt het initiatiefvoorstel voor een afbraak van een natuurlijke ontwikkeling van het ecosysteem en maakt dat het behalen van de N2000-doelstellingen onmogelijk. Volgens deze deskundigen is het voorstel gebaseerd op onwetendheid.

Aanleiding / probleem

Voorzitter, volgens de initiatiefnemers zijn er in de Oostvaardersplassen veel te veel grote grazers en ganzen en maken ze zich zorgen over de biodiversiteit. De deskundigen tijdens de hoorzitting herkenden dit beeld helemaal niet. Het dierenwelzijn in de Oostvaardersplassen is geborgd en perfect in orde. Grote kuddes zijn bovendien essentieel voor het in stand houden van het gebied en vooral voor het op peil houden van de vogelrijkdom. Het aantal grote grazers dat jaarlijks sterft wijkt niet af van sterfte percentages van andere kuddes wilde dieren. Het ecosysteem is in evenwicht. Nationale en internationale deskundigen zijn van mening: dit is het optimum. Misschien niet perfect, maar het beste dat we kunnen krijgen.

Het gaat nu niet goed met alle 31 moerasvogelsoorten (de doelsoorten). Maar de maatregelen uit N2000 beheersplan Oostvaardersplassen zijn er op gericht de situatie te optimaliseren.

De VVD en de SGP maken zich toch zorgen over de biodiversiteit. Kennelijk hebben zijn onvoldoende vertrouwen in het N2000 beheersplan wat door de provincie vorig jaar is vastgesteld. Waarop zijn die zorgen gebaseerd? En kunnen de VVD en SGP aangeven wat ze met hun zorgen gedaan hebben bij de bespreking van het beheersplan?

Etalagegebied

De initiatiefnemers willen van het gehele Oostvaardersplassen een etalagegebied maken. Het gebied moet zoveel als mogelijk opengesteld worden en er moeten wandel en fietspaden komen. Grote aantallen mensen in de OVP is echter niet goed voor het welzijn van de grote grazers. Door ze te bejagen worden ze heel schuw en zullen zich terugtrekken zodat ze niet of nauwelijks nog zichtbaar zijn.

Veel bezoekers in het kerngebied zal leiden tot verstoring van zowel de broed- als trekvogels. Dat is ongewenst. Dat brengt het behalen van de N2000-doelstellingen verder weg. Bovendien staat de wetgeving het (gelukkig) niet toe. Belangrijk is dat we zonering toepassen. Dus bezoekers opvangen aan de randen en in de gebieden eromheen zoals het Kotterbos, Hollandse Hout en Oostvaardersveld. Staatsbosbeheer is volop bezig om de natuur meer toegankelijk en beleefbaar te maken. Met prachtige resultaten. De zonering wordt overigens al door de betrokken partijen bij nationaal park Nieuw Land toegepast. Belangrijk hierbij is dat de mens zich aanpast aan de natuur en niet andersom zoals in het initiatiefvoorstel.

Vliegveld Lelystad

SGP en VVD willen dat het beheer van de Oostvaardersplassen rekening houdt met de gevolgen van de uitbreiding van vliegveld Lelystad. Dat is natuurlijk de omgekeerde wereld. Oostvaardersplassen was er eerst, veel later de uitbreiding van het vliegveld. Bovendien heeft de Raad van State in haar uitspraak van enkele weken geleden duidelijk aangegeven dat in de MER van het vliegveld voldoende rekening is gehouden met de aantallen vogels in de Oostvaardersplassen. Zijn de initiatiefnemers het met GroenLinks eens dat daarmee de vogels in de Oostvaardersplassen dus geen bedreiging vormen voor het vliegveld?

Overigens ganzen beperken juist de hoeveelheid grote grazers omdat ze voedselconcurrenten zijn. Het fors terugbrengen van het aantal ganzen zou dus juist het aantal grote grazers laten toenemen.

Jacht

Met het initiatiefvoorstel wordt in feite jachtbeheer geïntroduceerd. Met jacht wordt duurzaam natuurbeheer volledig om zeep geholpen. Niet alleen worden er door jagers grote aantallen gezonde dieren afgeschoten, ook het welzijn van de overgebleven dieren staat hierdoor ernstig onder druk. Hun sociale kuddestructuur wordt letterlijk aan flarden geschoten. Dat blijkt ook uit de gemiddelde levensverwachting van de overgebleven dieren. Dat is een belangrijke indicator van dierenwelzijn. De edelherten op de Veluwe leven bijvoorbeeld maar half zo lang als die in de Oostvaardersplassen. Op de Veluwe worden jaarlijks kerngezonde edelherten doodgeschoten met afschotpercentages van 70%. Wilde zwijnen hebben een afschotpercentage tot wel 90%. Vergelijk dat eens met de OVP waar het gemiddelde afschotpercentage over de afgelopen 10 jaar ongeveer 25% bedraagt. Daarbij gaat het niet om proactief afschot van gezonde dieren maar om reactief afschot dat dient om onnodig lijden te voorkomen van dieren die ten dode zijn opgeschreven.

Het aantal grote grazers in de Oostvaardersplassen, net zoals andere prooipopulaties, wordt bottom-up bepaald door het voedselaanbod en niet door predatie. Het systeem is groot genoeg om zelf te reguleren. Daar doet een hek niets aan af. De hoeveelheid voedsel en het aantal grote grazers is nu in evenwicht. (Krugerpark in Zuid-Afrika en het Poolse oerbos Bialowieza)

Grote grazers hebben een belangrijke rol in de Oostvaardersplassen. Zij zorgen voor een open gebied met korte vegetatie, ideaal voor ganzen. De ganzen zorgen op hun beurt dat het moeras niet dichtgroeit. Het moeras is het belangrijke leefgebied van 31 beschermde vogels als het baardmannetje, blauwborst en roerdomp. De dieren zijn dus afhankelijk van elkaar. Verbreken van deze onderlinge relatie is niet zonder gevolgen. Als het aantal grote grazers fors minder wordt verruigt het gebied en is er dus voor de ganzen minder geschikt grasland beschikbaar. Het moeras groeit dicht met minder ganzen waardoor het aantal beschermde vogels (de N2000 doelsoorten) zal afnemen. Zijn de initiatiefnemers wel op de hoogte van deze onderlinge relaties? Kunnen de initiatiefnemers aangeven welke impact hun voorstel heeft op deze onderlinge verbondenheid en afhankelijkheid en het behalen van de N2000 doelen?

Voorzitter, Oostvaardersplassen is misschien wel het meeste onderzochte natuurgebied van Nederland. Verschillende universiteiten, nationale en internationale deskundigen en diverse commissies hebben onderzoek gedaan en adviezen uitgebracht. De Beheer Advies Commissie (BAC) heeft in 2014 het huidige beleid geëvalueerd. Toen was de conclusie dat het huidige beheer van de grote grazers in de Oostvaardersplassen goed is. Blijkbaar zijn de VVD en de SGP het niet eens met deze bevindingen. Waarom denken ze dat zij het beter weten dan de commissies, universiteiten en nationale en internationale deskundigen?

Met dit initiatiefvoorstel lijkt het laatste icoon van voortvarend en baanbrekend natuurbeleid het te moeten ontgelden en zonodig in een 'etalagegebied' getransformeerd te moeten worden.

De Oostvaardersplassen is uitgegroeid tot een natuurgebied van internationale faam. De Oostvaardersplassen hebben dan ook een grote aantrekkingskracht op beleidsmakers, wetenschappers en studenten uit alle hoeken van de wereld. Wanneer dit project de nek wordt omgedraaid zal dat in de internationale gemeenschap van biologen, ecologen en natuurbeheerders zonder twijfel op veel ongeloof en onbegrip stuiten. We moeten ons realiseren dat de betekenis van de Oostvaardersplassen de provincie ver overstijgt.

Om met de woorden van Caspar Janssen, columnist van de Volkskrant te spreken: "van de huidige Oostvaardersplassen een dertien-in-een-dozijn recreatiegebied met vakantiehuisjes en een paar lieve hertjes te maken, dat is, zeg maar, erg provinciaals".

Conclusie

Voorzitter, concluderend: het initiatiefvoorstel gaat uit van een probleem dat er niet is. Het voorstel staat haaks op een duurzaam ecosysteem, en maakt het behalen van de N2000-doelstellingen onmogelijk. Het mist iedere wetenschappelijke onderbouwing en is juridisch niet getoetst. Het is gebaseerd op emoties en meningen, niet op feiten. GroenLinks vindt dit zeer kwalijk. De Oostvaardersplassen mag hiervan niet de dupe worden.

Ik roep mijn collega's van de SP, D66, CU, PVV, 50+ en Senioren + Flevoland op hun steun aan het voorstel te herzien. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.